

Asia: VN/23585/2023

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen toimivuudesta ja sen soveltamiseen liittyvistä kokemuksista

Lausunnonantajan lausunto

Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiseen liittyvät merkittävimmät hyödyt ja haasteet?

Yritystoiminnassa keskeinen haaste on edelleenkin tietosuojakysymysten oikeudellinen epävarmuus. Oikeudellisten riskien arviointi on vaikeaa, koska yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan useilla toisistaan poikkeavilla toimialoilla toisistaan merkittävästi poikkeaviin tilanteisiin. Asetus mahdollistaa keskenään ristiriitaisia tulkintoja, joita ei ole oikeuskäytännössä vielä pitkälle testattu. Näissä on monesti kyse eri perusoikeuksien välisistä punnintatilanteista.

Merkittävä käytännön ongelma on syntynyt siitä, että käyttäjän oikeutta päätelaitteiden hallintaan turvaavaa ns. ePrivacy-sääntelyä ei kyetty uudistamaan samaan aikaan tietosuojasääntelyn kanssa, mikä Euroopan komissiolla alun perin oli tavoitteena. Tämä on johtanut viime vuosien kuluessa tilanteeseen, jossa sisällöltään pahasti vanhentuneen ePrivacy-direktiivin tulkintaan on pyritty hakemaan analogiaa yleisestä tietosuoja-asetuksesta. Tämä on ollut omiaan sekoittamaan kahta erillistä ja lähtökohdiltaan poikkeavaa sääntelyalaa toisiinsa. Viranomaisten laaja harkintavalta on johtanut pistemäisiin ratkaisuihin ja siten synnyttänyt jäsenvaltiokohtaisia eroja sekä oikeudellista epävarmuutta verkkotyökalujen käyttöön mm. mainonnassa ja yleisömittauksessa.

Onko tietosuojalaki koettu yleisesti toimivaksi? Minkälaisia haasteita sen soveltamisessa on ilmennyt?

Tietosuojalaki on toiminut yleistä tietosuoja-asetusta täydentävänä kokonaisuutena hyvin. Media-alan kannalta erityisen tärkeitä ovat tietosuojalain 27 §:n niin sanottu sananvapausoikeus sekä 28 §:n kirjaus julkisuusperiaatteesta. Yleisen tietosuoja-asetuksen 85 ja 86 artiklojen edellytys kansallisesta sääntelystä on näillä säännöksillä täytetty asianmukaisesti.

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa sääntelyliikkumavaraa käytetty EU:ssa ja Suomessa tarkoituksenmukaisella tavalla? Jos ei, miten ja minkälaisia tilanteita varten tietosuoja-asetuksen sääntelyliikkumavaraa tulisi käyttää eri tavoin kuin on tehty?

Suomessa liikkumavara on mediatoimialan näkökulmasta käytetty tarkoituksenmukaisella tavalla.

Millä toimialoilla yleistä tietosuojaa-asetusta on pantu täytäntöön tehokkaasti ja onnistuneesti huomioiden asetukselle asetetut tavoitteet edistää rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien toteutumista sekä edistää tiedon vapaata liikkuvuutta EU-alueella?

-

Minkälaisia haasteita on ilmennyt yleisen tietosuojaa-asetuksen ja kansallisen lainsäädännön tai muun EU-lainsäädännön yhteensovittamisessa eri soveltamistilanteissa?

Julkisuuslain tulkinnoissa on viranomaiskohtaisesti ollut häilyvyyttä ja soveltamisessa on tehty joitakin ylilyöntejä kireämmän tietosuojan suuntaan sananvapauden ja julkisuusperiaatteen vahingoksi. Ongelma on kuitenkin enemmän lainsäädännön ja normihierarkian tuntemuksessa kuin lakien tai yleisen tietosuojaa-asetuksen aineellisessa sisällössä.

Onko eri jäsenvaltioiden tietosuojalainsäädäntöjen eroavaisuuksiin ja täytäntöönpanoon liittyen tunnistettu haasteita? Jos on, minkälaisia haasteita?

Jäsenvaltiokohtainen sääntely ja erityisesti paikallisten viranomaisten toisistaan poikkeavat tulkinnat aiheuttavat osin merkittävääkin epävarmuutta kulloinkin sallituista käsittelytavoista. Yhtenäiset tulkinta- ja soveltamismallit unionin alueella edistäisivät media-alan toimijoiden mahdollisuuksia käsitellä tietoja yhtenäisillä ja asetuksen mukaisilla toimintamalleilla.

Ovatko Euroopan tietosuojaneuvoston antamat ohjeet auttaneet käytännön soveltamistilanteisiin liittyvien ratkaisujen tekemisessä? Mitä yleisen tietosuojaa-asetuksen tulkintaa koskevia ohjeita vielä tarvittaisiin?

Ohjeet ovat olleet osin avuksi, mutta ne eivät voi mitenkään kattaa eri toimialojen erilaisia soveltamistilanteita. Osa ongelmakysymyksistä kuuluu myös riippumattoman tuomioistuimen eikä Euroopan tietosuojaneuvoston ratkaistavaksi, koska kyse on monesti tietosuojan tasapainottamisesta muiden perusoikeuksien suojan kanssa.

Onko edustamanne organisaatio ollut mukana laatimassa yleisen tietosuojaa-asetuksen 40 artiklan mukaisia käytännesääntöjä tai harkinnut niiden laatimista? Mitkä ovat käytännesääntöjen laatimiseen liittyviä merkittävimpiä hyötyjä ja haasteita?

-

Onko yleisen tietosuojaa-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvä seuraamusjärjestelmä Suomessa tehokas ja tarkoituksenmukainen? Mitä merkittävimpiä hyötyjä ja haasteita seuraamusjärjestelmään liittyy?

Seuraamusjärjestelmä on lähtökohdiltaan perusteettoman ankara suhteessa tulkintojen epävarmuuteen. Toistaiseksi Suomessa määrättyjä sanktioita voidaan kuitenkin pitää kohtuullisen maltillisina.

Ovatko yleisen tietosuojaa-asetuksen kansainväliset tiedonsiirtomekanismit toimivia vai tulisiko niitä kehittää edelleen ja miten niitä tulisi kehittää edelleen? Mitkä ovat olleet kansainvälisiin tiedonsiirtoihin liittyvät merkittävimmät hyödyt ja haasteet?

Haasteistaan huolimatta erilaiset tietosuojaan riittävyyttä koskevat päätökset ja niitä varten perustetut mekanismit, esimerkiksi EU:n ja Yhdysvaltojen välinen Data Privacy Framework, ovat huomattava apu arvioitaessa kansainvälisissä tiedonsiirroissa suojan tasoa ja siirron sallittavuutta.

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen ns. laajennettu alueellinen soveltamisala, joka kattaa myös EU:n markkinoilla toimivien kolmansien maiden toimijoiden suorittaman henkilötietojen käsittelyn, toiminut tarkoituksenmukaisella tavalla? Olisiko yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvää yhteistyötä kolmansien maiden kanssa tarpeen kehittää ja miten?

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen I lukuun – Yleiset säännökset

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen II lukuun – Periaatteet

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen III lukuun – Rekisteröidyn oikeudet

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen V lukuun – Henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Riippumattomat valvontaviranomaiset

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VII lukuun – Yhteistyö ja yhdenmukaisuus

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VIII lukuun – Oikeussuojakeinot, vastuu ja seuraamukset

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IX lukuun – Tietojenkäsittelyyn liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset

Yleisen tietosuoja-asetuksen 85 ja 86 artiklat ensiarvoisen tärkeitä demokraattisessa yhteiskunnassa. Henkilötietojen suojalla ei voi oikeusvaltiossa olla etusijaa suhteessa sananvapauteen ja julkisuuteen.

Hoikka Mikko
Medialiitto ry